

Kitabu cha Danieli - Namba Mia Moja na Sitini

ל:אדן אד ממהאוד ינני ב יתה ירהב מהג'ץ י כ'ת אהראמ'א
י אוד ינא'ז'ר ו'ב יתס'ר ינדרק אר'ש'א

Jeff Pippenger
2024-03-26

Mu gice cya cumi, Daniyeli agaragazwa nk'uwazuwe avanywe mu minsi y'icyunamo binyuze mu nzira y'intambwe eshatu y'ubutumwa bwiza bw'iteka ryose. Hanyuma Gaburiyeli aha Daniyeli amateka y'ubuhanuzi yo mu gice cya cumi na kimwe, bityo akagaragaza amateka y'umucyo w'Uruzi runini Hiddekel.

“Han mkpa nke imu Okwu Chineke nke oma kara. Karisia, Daniel na Mkpughe kwesiri inweta nlebara anya dika o ditubeghi mbu n'akuko oru anyi. Anyi puru inwe obere ihe anyi ga-ekwu n'ufodu akuku banyere ike Rom na papacy, ma anyi kwesiri ido aka na nt n'ihe ndi amuma na ndiozi dere n'okpuru mmuo nsu nke Mmuo Chineke. Mmuo Nso ahaziela ihe di otu a, ma n'inye amuma ahu, ma n'ihe omume ndi e gosiputara, iji kuzie na a ghaghi ime ka onye oru mmadu ghara iputa ihe, zoo n'ime Kraist, nakwa na a ga-ebuli Jehova Chineke nke eluigwe na iwu Ya elu.

“Danyeri kitabho soma. Theya pratidarshit rajyakhonggi itihis point by point kougatlu. Mapham pumnamakta leiriba rajneitigi thawai mi-sing, sabha-sing, amapung phaba lanmee khudingmak adu yeng-u; amasung nupa-misinggi chaoraba yumpham aphaba mapanda Tengban Mapu-na kari matamda thabak toukhibage, amasung mi-gi mahousagi phurup adu leipakta leihankhibage, adu thajabani. Achouba oiba adu Tengban Mapu amatanina phangjare. Atingba mibagi mangal aduda Mahakna amadi anouba mapu ama thadok-i, aduga ama tougat-i haibasi yenglare. Mahakpu malem pumnamakki Ningthou oina phongdok-i, Mahakki mateng piba nungaiba ningthou leibak adu thabaktuna leplagani—Numit Khongchatpa Ahallup, ahingba Tengban Mapu, pumnamakki ningthiba phibam, houjik leiriba matamgi Punsiba Mapu, lakpangi matam phongdokpa. Soma-u, amasung khang-u: mi-na mahakki thamoibu aphaba maramda yakairaga chatpa aduda, mahak kari haina nungsitpa, kari haina natraga mapung phaba, kari haina matam khara khaktagi eigi, kari haina lallaba, kari haina maram chaba oiba adu.”

Umoya Oyingewe ngo-Isaya usikhomba kuNkulunkulu, uNkulunkulu ophilayo, njengento eyinhloko okufanele ibhekwe—kuNkulunkulu njengoba embuliwe kuKristu. “Ngokuba sizalelwe umntwana, siphile indodana; nombuso uyakuba semahlombe ayo; igama layo liyakuthiwa uMangaliso, uMeluleki, uNkulunkulu onamandla, uYise ongunaphakade, iNkosi Yokuthula” [Isaya 9:6].

“Ulumuli ulu Daniel apokele bulungulu ukufuma kuli Leza, lwapelwe sana-sana pa nshiku ishi sha ku mpela. Ifimonwa ifyo amwene ku mbali sha Ulai na Hiddekel, imilonga ikulu iya mu Shinari, nomba fili mu kusambilila ukwa kufikilishiwa, kabili ifintu fyonse ifyalandilwe libela fikaya ku fikilishiwa bwangu.” Manuscript Releases, volume 16, 333, 334.

A Balaneya Nzambi “wafwikishe mambu mutindu yina” na kupesama ya profesi “mpe mambu yina salamaki” ya emononeli ya nsuka ya Daniele, mpasi te kapu ya ntete (zomi), kele kumonisa nzinga ya bantu ya Nzambi na bilumbu ya nsuka, mutindu mosi mpe kapu ya nsuka (zomi na zole). Kulongama ya bakapu yina tatu yina kele kusala nsemo ya Mvula ya Hidekele, yina “pesamaka mingi-mingi samu na bilumbu yayi ya nsuka,” salamaka samu na kunata ndimbola ya “kieleka” ya bitambi tatu. Na ntete yina kele kuwakana na nsuka, mpe na kati-kati yina kele kumonisa ntomboki, beto kele na yo kaka ve nzingulu ya ndinga ya Baebele ya “kieleka,” yina salamaka na nkanda ya ntete, ya kumi na tatu, mpe ya nsuka ya alfabeto ya Baebele, kansi beto kele mpe kumona kidimbu ya Alfa mpe Omega.

Danyeli ishuumi ya ikumi yerekana abantu ibihumbi ijana na mirongo ine na bine, bumva neza iyerekwa rya “chazon” ry’imyaka ibihumbi bibiri na magana atanu na makumyabiri, kandi n’iyerekwa rya “mareh” ry’imyaka ibihumbi bibiri na magana atatu. Si uko gusa basobanukiwe ayo mayerekwa yombi, ahubwo bafite n’ubunararibonye bwo gutsindishirizwa kubwo kwizera bukomoka ku iyerekwa rya “marah” ry’umugore kandi ritera igikorwa, ari ryo “ryo kuboneka.”

“Ku yàachik’ le puksi’ik’al yéetel le óolal, bey xan ku yàachik’ le wiinklil, leti’ u leyil Dios u beelilil waats’utsil yaantal tumen meyaj. Le ejercisioo’ leti’ ku tsolok. Tu paach u meyajil le leyiloo’, Dios ts’aik ti’ yéetel u t’aan le medioso’ob ti’ u nojoch kuxtalil u tuukul yéetel u pixan.”

“Bibilia ina kanuni zote ambazo wanadamu wanahitaji kuelewa ili wawe wamefaa ama kwa maisha haya au kwa uzima ujao. Nazo kanuni hizi zaweza kueleweka na wote. Hakuna mtu mwenye roho ya kuthamini mafundisho yake awezaye kusoma hata kifungu kimoja cha Bibilia bila kupata humo wazo fulani lenye msaada. Lakini mafundisho ya Bibilia yaliyo ya thamani kuu hayapatikani kwa kusoma mara chache-chache au kusiko na mpangilio. Mfumo wake mkuu wa kweli haujawasilishwa kwa namna ya kuweza kutambuliwa na msomaji wa haraka au asiyejali. Hazina zake nyingi ziko mbali chini ya uso, nazo zaweza kupatikana kwa utafiti wa bidii na juhudi ya kudumu pekee. Kweli zinazounda ule ukamilifu mkuu zapaswa kutafutwa na kukusanywa, ‘hapa kidogo, na pale kidogo.’ Isaya 28:10.

“Yabyo vyo ivho weko ukesengululwa na kukumbanwa pamwenga, vikafwaninwa kufikilila umwafya umo ku muyake. Buli Injili yakwe yungafwa kuli zino zya muyake, ubusokololo bonse bwumobwene bulondolola ubwa bumbi, ichine conse cakulungamika ukutwalilila kwa chine chimbi. Ififwanikisho fya ntambi ya Chiyuda filengeshywa ukumfwikwa bwino ku njili. Buli cishinte mu Cebo ca kwa Lesa cakwata icifulo caco, buli cintu cimo cakwata ico cicisenda. Kabili icimwangala conse, mu mapange na mu kucita kwaco, cileshimikila pa Mulengi wa ciko. Imwangala iili fi te kuti iletwa mu mano nangu ukubumbwa ku mano yambi kanofye aya Uwa Muyayaya.

“Mu kunoonaa no kesomejeza ebicweka eby’enjawulo era nga bayiga enkolagana yaabyo, obusobozi obusinga obw’amagezi g’omuntu buyitibwa okukolera mu maanyi amangi ennyo. Tewali n’omu ayinza okwenyigira mu kusoma okw’engeri eyo nga tatumbula maanyi ag’amagezi.”

“Na si katika kutafuta ukweli na kuuleta pamoja peke yake ndimo thamani ya kiakili ya kujifunza Biblia ilipo. Ipo pia katika jitihada inayohitajika ili kufahamu mada zinazowasilishwa. Akili inayoshughulishwa na mambo ya kawaida tu, hudumaa na kudhoofika. Ikiwa haijawahi kupewa kazi ya kuelewa kweli kuu na zenye kufikia mbali, baada ya muda hupoteza uwezo wa kukua. Kama kinga dhidi ya uharibifu huu, na kichocheo cha maendeleo, hakuna kitu kingine kinachoweza kulinganishwa na kujifunza neno la Mungu. Kama njia ya mafunzo ya kiakili, Biblia ina ufanisi zaidi kuliko kitabu kingine chochote, au vitabu vingine vyote kwa pamoja. Ukuu wa mada zake, usahili wenye hadhi wa matamshi yake, uzuri wa taswira zake, huamsha na kuinua mawazo kwa namna ambayo hakuna kitu kingine kinachoweza. Hakuna somo jingine linaloweza kutoa nguvu kama hizo za akili kama zinavyotolewa na jitihada ya kufahamu kweli kuu ajabu za ufunuo. Akili iletwayo hivyo kuwasiliana na mawazo ya Yule Asiye na Kikomo haiwezi ila kupanuka na kutiwa nguvu.”

“သမ္မမာကျမ်းစာ၏ တန်ခိုးသည် ဝိညာဉ်ရေးသဘာဝတော်၏ ဖွဲ့ဖို်းတိုးတက်မှု၌ ထိုထက်ပင် ကြီးမားလှ၏။ လူသည် ဘုရားသခင်နှင့် မိတ်သဟာယဖွဲ့ရန် ဖန်ဆင်းခံရသောကမ္ဘာ၌၊ ထိုသို့သော မိတ်သဟာယအတွင်း၌သာ မိမိ၏ အမှန်တကယ်အသက်တာနှင့် ဖွဲ့ဖို်းတိုးတက်မှုကို တွေ့ရှိနိုင်၏။ မိမိ၏ အမြဲဆုံးသော ဝမ်းမြောက်ခြင်းကို ဘုရားသခင်၌ တွေ့ရှိရန် ဖန်ဆင်းခံရသောကမ္ဘာ၌၊ နှလုံး၏ တောင့်တမှုများကို ငြိမ်သက်စေနိုင်သောအရာ၊ စိတ်ဝိညာဉ်၏ ဆာလောင်မှုနှင့် ရင်တော်ကို ပြည့်စုံစေနိုင်သောအရာကို အခြားမည်သည့်အရာ၌မျှ မတွေ့နိုင်။ စိတ်ရင်းမှန်၍ သင်ယူလိုစိတ်ရှိသော စိတ်ဓာတ်ဖြင့် ဘုရားသခင်၏ နှုတ်ကပတ်တော်ကို လေ့လာ၍၊ ၎င်း၏ သမ္မမာတရားများကို နားလည်သဘောပေါက်ရန် ရှာဖွေသောသူသည်၊ ၎င်း၏ အရှင်ရေးသားတော်မူသောအရှင်နှင့် ထိုတွဲဆက်ဆံခြင်းသို့ ပို့ဆောင်ခြင်းခံရမည်။ မိမိကိုယ်တိုင် ရွေးချယ်သောအရာမှတစ်ပါး၊ သူ၏ ဖွဲ့ဖို်းတိုးတက်နိုင်ခြေများအပေါ်တွင် ကန့်သတ်ချက်မရှိချေ။”

“Kuandikua kuli kutalaku kwa mtindo na mafunzo yakwe, Biblia ina jambo lya kuvutia kila akili na kugusa kila moyo. Mu kurasa zayo munapatikana historia ya kale sana; habari za maisha zilizo za kweli kabisa kwa uhalisia wa maisha; kanuni za utawala kwa kuiongoza nchi, na kwa kuipanga nyumba—kanuni ambazo hekima ya mwanadamu haijapata kamwe kuzilinganisha. Ina falsafa iliyo ya ndani sana, ushairi ulio mtamu zaidi na ulio wa juu sana, uliojaa hisia nyingi zaidi na wenye huzuni ya kugusa moyo kuliko yote. Hata zikizingatiwa kwa namna hiyo tu, maandiko ya Biblia ni makuu mno kwa thamani kuliko maandishi ya mwandishi yeyote wa kibinadamu; lakini yana upeo mpana usio na kipimo zaidi, na yana thamani kubwa zaidi isiyo na mwisho, yanapotazamwa katika uhusiano wake na wazo kuu la katikati. Yakitazamwa katika nuru ya wazo hili, kila somo hupata maana mpya. Ndani ya kweli zilizoelezwa kwa namna iliyo rahisi sana mnaingizwa kanuni zilizo juu kama mbingu na zinazozunguka umilele.”

“Biibelii téré téré gbesegbese kòrò yáa, wàa gbesegbese mée sɛ bɛ téré kɛ lé lóòrò kù, à yáa menùmùhù tì bàràkà téré yáa, kɛ à Màngala tere yíi mùsòòrò kù mɔò kà kɛ nɛ. Kà à yíi sígiri téré kù nààmù yáa tì à pòno lé Eden kù, hà à tì à láa dòòrò kòrò glorieux tì Révélasyon yáa, ‘Báa yíi ɣwò à yàa; kà à tógo yáa sɛi bà kùnùmùsòòrò kù’ (Révélasyon 22:4), Biibelii téré kɛ téré kùsòòrò kɛ kà à tìrɛ kɛ yáa menùmùhù yáa à tì jɛgere yáa, — mɔò màákòrò yáa, — Màngala sɛnbe yáa, ‘mée bɛ sòtò sene tì à tere nù Yesu Kristi fé kéré.’ 1 Corinthiens 15:57.” Education, 123–125.

Aayata evi vaayeluka ge akima changba ga haksa ge khangni je Bible ga, kalaam ge kaning kaningna niatchakna nanggenba matamta, mi ge dakgipa sakani ra chakna bate dingtang dingtangna chu sokbate nanga. Sister White indine aganaha, “Uni jakgiparang o pangnanama skangbatsranggipa itihis, janggi tangani baksa batea ning tubegipa jiban-charit, sorkarni sasonna aro nokdangko niamrakkana sorkarni niamrang—mandeni gisikni chanchianiko pangnanama pilakkugija donggipa niamrang donga. Uni ning o chu sokbatsranggipa tattwagnan, ka dongbatsranggipa aro chu gimik rungtubegipa padya, batea ka sachakgipa aro ka sagrikbatsranggipa lekka donga,” aro “indake songgipa dakbewalako Jringirotni gisikna agre gipin gisik darangba chanchina ba tarina amja.”

Mibeko nyonso ya bato oyo endimami, oyo emonisaka mibeko epesaka mokili ya mikanda ebongiseli na yango, Biblia eleki yango nyonso. Miponeli oyo eteyamaka na biteyelo minene ya bato, oyo emonisaka bokeseni kati na mikanda ya mpamba to ya se mpe misala minene ya bokomi ya bato, Biblia eleki yango nyonso. Lokola ezali bongo, ebongi koyeba ete nsuka ya likoló, bosukisi monene ya litatoli ya esakweli ya Biblia mobimba, emonisami na emonaneli ya nsuka ya Daniele. Yango nde libanga ya motole ya litatoli ya esakweli, mpe na mikanda ya bato nyonso ezali te na nsuka moko ya likoló oyo ekoki kopusana pene na litatoli ya Daniele mokapo ya zomi na moko, kobanda na molongo ya liboso mpe kokoba kino na mokapo ya zomi na mibale molongo ya minei.

Mu kitabu ky’Okubikkulirwa, ebitabo byonna eby’omu Bayibuli we bisisinkanira era we bikomera; era mu kubikkulirwa, emisono gye gimu egy’obunnabbi gyeyongera okutwalibwa nga bwe giri mu kitabu kya Danyeri, naye mu nkolagana yaabyo ne birala, ekitabu kya Danyeri kye kisoose okwogerwako, ate Okubikkulirwa kye kisembayo. Buli kintu kiri mu kwogerwa okusooka, era buli kintu kiri mu kitabu kya Danyeri, era entikko y’ekitabu ye kwolesebwa okwaaweebwa ku Mugga Kidekeli. Entikko y’ebigambo ebikiikirirwa mu kwolesebwa okwo etandika ku lunyiriri olw’amakumi ana, era ne yeeyongera okutuuka okutuusa ekitabu lwe kiteekebwako akabonero mu lunyiriri olw’okuna olw’essuula ey’ekkumi n’ebiri. Ennyiriri ezo zikiikirira enkomerero ennene ey’amazima gonna ag’obunnabbi gonna agaali gaayogerwako oba agaawandiikibwa abasajja abatukuvu ab’edda, nga mw’otwalidde ne Mwannyinaffe White.

Eky’ole kyene kikuhiya ku mwisho ogwo omu sula ya ikumi na emwe ni ebyafaayo ebiri omunda omu sula eyo ebihayo obujulizi obw’okutegeera okukyamu kutaliyo okw’ebinyiriri mukaaga eby’enkomerero eby’omusula ya ikumi na emwe, ahu abazigu basatu b’ogwo musota, ensolo, n’omuraguzi w’ebisuba hati nibebembera ensi kugihikya ku nkomerero y’ekiseera ky’okuganyibwa kw’abantu. Mukaaga White ayoreka butunu omusingi ogu ogw’omunda.

“Em êdî demê wenda bikin. Demên teng û aloz li pêşîya me ne. Cîhan bi ruhê şer tê hejandin. Di demeke nêz de dîmenên tengasiyê yên ku di pêxemberiyan de hatine gotin dê pêk bên. Pêxemberiya di beşa yanzdehemîn a Daniel de hema hema gihîştîye bicihanîna xwe ya temam. Gelek ji wê dîrokê ku di bicihanîna vê pêxemberiyê de qewimîye, dê dîsa were dubarekirin. Di aya sihê de ji hêzeke tê axaftin ku ‘dê bê xemgînkirin, û vegere, û li dijî peymana pîroz hêrsê bike: û wisa bike; belê, dê vegere, û bi wan re têkilî û têgihiştinê bike ku peymana pîroz dihêlin. Ê leşker dê li aliyê wî rawestin, û wan dê pîrozgeha hêzê pîs bikin, û qurbaniya rojane

rakevin, û wan dê kerêtiya wêranker saz bikin. Û yê ku bi şeraretê li dijî peymanê tevdigerin, wê bi xweşbêjiyê wan xirab bike: lê gelê ku Xwedayê xwe nas dikin dê bihêz bin, û karên mezin bikin. Û yê ku di nav gel de têdigihîjin dê gelek kesan fêr bikin: lê dîsa, ew dê bi شمشêr, û bi agir, û bi dîlgirtin, û bi talanê, gelek rojan bikevin. Niha dema ku ew bikevin, wê bi alîkariyek hindik bêne alîkarkirin: lê gelek kes dê bi xweşbêjiyan bi wan ve girêbidin. Û hinek ji wan ên ku têdigihîjin dê bikevin, da ku ew werin ceribandin, û paqijkirin, û spîkirin, heta dema dawiyê: ji ber ku hîn ji ji bo demek diyarkirî ye. Û padişah dê li gorî xwestina xwe tevbigere; û dê xwe bilind bike, û xwe li ser her xwedayekî mezin bike, û li dijî Xwedayê xwedayan tiştên ecêb bibêje, û dê serkeftî bibe heta ku hêrs bê tamamkirin: çimkî ya ku hatiye destnîşankirin dê pêk were.’ Daniel 11:30–36.”

“एतेषु वाक्येषु वर्णतिदृश्यसदृशाः घटनाः भविष्यन्ति वयं पश्यामः यत् येषां मनुष्याणां समक्षं परमेश्वरभयम् नास्ति, तेषां मनांसि शैतानः शीघ्रमेव स्ववशे कर्तुं प्रवर्तते। सर्वे एतस्य ग्रन्थस्य भविष्यवाण्यः पठन्तु, बोधयन्तु च; यतः वयं इदानीं तस्य सङ्कटकालस्य प्रवेशे स्थिताः स्मः, यः उक्तः अस्ति:”

“Û wê demê de Mikael, ew mîrê mezin yê ku ji bo zarokên gelê te radiweste, dê rabibe; û dê demeke tengasiyê hebe ku ji dema ku netewek heye heta wê demê qet mîna wê nebûye; û di wê demê de gelê te dê were rizgarkirin, her yekê ku navê wî di pirtûkê de hatibe dîtin. Û gelek ji wan ên ku di toza erdê de razan in dê hişyar bibin, hinek bo jiyana herheyî û hinek bo şerm û heqareta herheyî. Û wan ên ku bi aqil in dê wek ronahiya ezmên bibiriqin; û wan ên ku gelek kesan ber bi rastdariyê ve dibin, wek stêrkan heta her û her. Lê tu, ey Daniêl, gotinan bigire û pirtûkê mohr bike heta dema dawiyê: gelek dê herin û bîn, û zanîn dê zêde bibe.’ Daniêl 12:1–4.” Manuscript Releases, jimare 13, 394.

Mu kifungu hiki, Dada White kwanza anarejelea Danieli sura ya kumi na moja, kisha anabainisha kanuni kwamba “sehemu kubwa ya historia ambayo imetukia katika utimizo wa unabii huu itarudiwa.” Kisha ananukuu moja kwa moja aya ya thelathini hadi thelathini na sita, na kufuatisha kwa kauli kwamba, “matukio yanayofanana na yale yaliyoelezwa katika maneno haya yatatukia.” Baada ya kubainisha aya ya thelathini hadi thelathini na sita, na kusema kwamba matukio yanayofanana na aya hizo yatatukia, ndipo anapotaja kufungwa kwa muda wa rehema, wakati Mikaeli anaposimama katika aya ya kwanza ya sura ya kumi na mbili. Kwa kufanya hivyo, anazitenga aya hizo saba, na kuziweka katika historia inayotangulia mara moja kusimama kwa Mikaeli.

Utraïza nti mu nshuro zirenze imwe twavuze ku mateka y’imirongo ya mirongo itatu kugeza kuri mirongo itatu n’itandatu, n’uko ihura n’imirongo ya mirongo ine kugeza kuri mirongo ine n’itanu yo muri Daniyeli cumi n’umwe, none ubu tugiye gutangira kwitegereza ibindi bihe by’amateka y’ubuhanuzi biri mu gice cya cumi n’umwe bisubirwamo muri iyo mirongo itandatu ya nyuma. Ariko mbere y’uko tubikora, tuzongera gutanga incamake ngufi y’ihuzabikorwa ry’imirongo ya mirongo itatu kugeza kuri mirongo itatu n’itandatu n’imirongo ya mirongo ine kugeza kuri mirongo ine n’itanu.

Vesi ya makumi tatu inaashiria mpito kutoka Roma ya kipagani hadi Roma ya kipapa. Historia hiyo ya mpito inatajwa katika vifungu mbalimbali vya unabii vinavyobainisha tarehe kama miaka

330, 508, 533, na 538. Zipo alama nyingine za kinabii katika mpito kutoka ufalme wa nne hadi ufalme wa tano wa unabii wa Biblia, lakini katika vesi ya makumi tatu na moja Roma ya kipagani inasimama kwa ajili ya upapa, kama anavyowakilisha Clovis katika mwaka 496. Mamlaka za kipagani zilizowakilishwa kwanza na Clovis katika vesi hiyo zinatimiza kazi ya kuondoa upinzani wowote wa kipagani (wa daima) dhidi ya kuinuka kwa upapa kufikia mwaka 508. Vita vya nyakati hizo vinaleta uharibifu dhidi ya Jiji la Roma katika historia hiyo kama linavyowakilishwa na “patakatifu pa nguvu”, na kufikia mwaka 538, mamlaka za kipagani zinamweka upapa juu ya kiti cha enzi cha dunia, naye ndipo anapitisha sheria ya Jumapili katika Baraza la Orleans.

Verse ya makumyabiri na ibiri kugera kuri makumyabiri na gatandatu irerekana intambara y’ubwicanyi ubupapa bwahise buzana kurwanya abizerwa b’Imana mu gihe cy’imyaka igihumbi na magana abiri na mirongo itandatu y’Ibihe by’Umwijima. Ku iherezo, ubupapa bugera ku mperuka yabwo muri verse ya makumyabiri na gatandatu. Muri verse ya mirongo ine, Reagan yakoze isezerano ry’ibanga n’umwanzi wa Kristo, bigaragaza igihe ukurwaho kwo kurwanya kwa Protestantismu kwari kwamaze kubaho, nk’uko byagereranyijwe n’umwaka wa 508. Ukwiyemeza kwa Reagan gutanga imari n’imbaraga za gisirikare kwari kwarashushanyijwe mbere n’“ingabo” zahagurukiye gushyigikira ubupapa mu mwaka wa 496. Kurimburwa kw’ubuturo bukomeye bw’i Roma ya gipagani, bugereranywa n’umuji wa Roma, gushushanya kurimburwa kw’Itegeko Nshinga rya Leta Zunze Ubumwe z’Amerika mu itegeko ryo ku Cyumweru rigiye kuza vuba, kuko Itegeko Nshinga ari ryo buturo bw’imbaraga bwa Leta Zunze Ubumwe z’Amerika. Ku itegeko ryo ku Cyumweru, ubupapa buzongera gushyirwa ku ntebe y’ubwami bw’isi, nk’uko byagereranyijwe n’umwaka wa 538.

Rĩrĩa nĩguo gũkaambĩrĩria ihinda rĩa mũthia rĩa kũnyitithia na kwĩragia andũ rĩrĩa rĩkũrehwo nĩ upapa kũrĩ arĩa aaminifu a Ngai, o ta ũrĩa kwarĩ mũgĩkũyũ-inĩ wa Mĩaka ya Nduma kuuma 538 nginya 1798. Rĩrĩa rĩno nĩrĩgũtuĩka mũthia wa ihinda rĩa kĩhooito kĩa andũ, rĩrĩa Mikaeli arĩimama, ta ũrĩa kwonanyirio na 1798, rĩrĩa upapa, ũrĩa ũgĩakoragwo ũgũcũma ihinda rĩa mĩaka ngiri imwe magana mataanathatũ na mĩrongo itandatũ, wakĩhĩtũkĩra kũrĩ ũrĩa wa igũrũ wa igonda rĩrĩa rĩa rũhiũ rwa gĩkuyũ.

Tukatyeka n’okugenda mu maaso n’okunoonyereza kuno mu kiwandiiko ekiddako.

“Ku nguva kumwe, pandakanga ndiri muGuta reNew York, ndakadanwa mumwaka weusiku kuti ndione zvivako zwichisimuka, uriri pamusoro peuriri, zvakananga kudenga. Zvivako izvi zvainzi zvakavimbiswa kuti hazvibatwi nomoto, uye zvakanga zwichivakwa kuti zvikudze varidzi vazvo navakavaki vazvo. Zvivako izvi zvakaramba zwichikwira, zwichikwira kupfuura ipapo, uye mazviri makashandiswa zvinhu zvinodhura zvikuru. Avo vaiva varidzi vezvivako izvi vakanga vasingazvibunzi kuti: ‘Tingakudza sei Mwari zvakanakisisa?’ Ishe vakanga vasiri mundangariro dzavo.

Ndzi anakanya ndzi ku: ‘Loko ntsena lava va vekaka rifuwo ra vona hi ndlela leyi va nga vona ndlela ya vona hilaha Xikwembu xi yi vonaka hakona! Va hlengeleta miako leyikulu ya ku saseka, kambe ku kunguhata ni ku boha ka vona i vuphukuphuku njhani emahlweni ka Mufumi wa vuako hinkwabyo. A va dyondzi hi matimba hinkwawo ya mbilu ni ya mianakanyo leswaku va nga dzunisa Xikwembu njhani. Va lahlekeriwile hi ku vona leswi, ntirho wo

sungula wa munhu.’

“Čhimŋ-ei khairrel ama kharatna ningsingna semgatpa adu mēklabada, mapu oiriba-singna mahakki khudingmakta nupa nungaiba khunai-ngamba maramna eigi mayam adu makhoigi matik chāna mapokpi ama ama oirabani haibadu nungaijari, aduga makhoigi yumphamgi mi-singna irikpa piba ngamgadabani haiba ama pukning thok-i. Makhoina adumna lōiba selgi marakta amuk kharadi namthakpa maramna, aduga phajabani haiduna mingcha thadokpa maramna, leinungshi-singbu nattraga phajabasingbu nungaibadagi thajabana phangjari. Makhoina ningshingdre madudi swargada thabak pumnamakki maramdagi phangba lairik ama leir-i; achouba leiba pumnamak, aduga loukhatpa nattraga chingba mapung phaba thabak pumnamak mapham aduda irammi. Matam ama lakle, aduda makhoigi loukhatpa aduga chaoba-ngamba maramdagi mi-singna mapu Yahovah-na chatpa yabra haiba punsi ama phaobada ngamdraba mapham ama phaogani, aduga makhoina thajabagi yathangda matamgi pumnamakta leiba khudam ama leir-i haibadu kawmgani.”

“Esiima ekyaddirira ekyayita mu maaso gange kyali kya ntiisa ya muliro. Abasajja baatunuulira ebizimbe ebiwanvu era ebibalibwa okuba ebitaayokebwa muliro ne bagamba nti: ‘Binywevu ddala; tebirina kabi konna.’ Naye ebizimbe ebyo byaasaanawo omuliro ng’ate ebikolebwa mu nva. Emmotoka ezizikiza omuliro tezaayinza kukoma ku kuzikiriza. Abazikiza omuliro tebaasobola kukozesa mbyuma ebyo.

Ndzidzisiwa leswaku loko nkarhi wa Hosi wu fika, loko ku nga va ku nga si va ni ku cinca etimbilwini ta vanhu lava tikukumuxaka, lava navelaka ku tlakuka, vanhu va ta kuma leswaku voko leri a ri ri ni matimba yo ponisa ri ta tlhela ri va ni matimba yo lovisa. A ku na matimba ya misava lama nga sivelaka voko ra Xikwembu. A ku na nchumu wa swilo leswi vonakaka lowu nga tirhisiwaka eku akiweni ka swakhiwo leswaku wu ta swi hlayisa ekulovisiweni loko nkarhi lowu vekiweke hi Xikwembu wu fika wo rhumela ku avanyisa ka xona ehenhla ka vanhu hikwalaho ka ku honisa ka vona nawu wa xona ni hikwalaho ka ku navela ka vona ka vumina ku tlakuka.

“Si wengi, hata miongoni mwa waelimishaji na viongozi wa dola, wanaofahamu sababu zinazolala msingi wa hali ya sasa ya jamii. Wale washikao hatamu za serikali hawawezi kutatua tatizo la uozo wa maadili, umaskini, ufukara, na kuongezeka kwa uhalifu. Wanajitahidi bure kuweka shughuli za biashara juu ya msingi ulio salama zaidi. Kama wanadamu wangezingatia zaidi mafundisho ya Neno la Mungu, wangepata suluhisho la matatizo yanayowatatiza.

“Makandiko mana malela mpo na lolenge ya mokili kaka liboso ya boyei ya mibale ya Klisto. Mpo na bato oyo bazali kosangisa bozwi monene na moyibi mpe na bopunji, ekomami boye: ‘Bosangisi bomengo elongo mpo na mikolo ya nsuka. Tala, lifuti ya basali oyo babukaki bilanga na bino, oyo bino bobombi na bokosi, ezali koganga: mpe koganga ya bango oyo babukaki bilanga ekoti na matoi ya Nkolo ya Sabaote. Bozalaki na esengo na mokili, mpe bomipesaki na mposa ya nzoto; boleisi mitema na bino, lokola na mokolo ya koboma banyama. Bosambisi mpe bobomi moto ya sembo; mpe atelemeli bino te.’ Yakobo 5:3–6.”

“But ku nani asoma maonyo yaliyotolewa na ishara za nyakati zinazotimia upesi? Ni athari gani inayofanywa juu ya watu wa ulimwengu? Ni badiliko gani linaloonekana katika mtazamo wao? Si zaidi ya lile lililoonekana katika mtazamo wa wenyeji wa ulimwengu wa Nuhu. Wakiwa wamezama katika shughuli za kidunia na anasa, watu wa kabla ya gharika ‘hawakujua hata Gharika ilipokuja, ikawachukua wote.’ Mathayo 24:39. Walikuwa na maonyo yaliyotumwa kutoka mbinguni, lakini walikataa kusikiliza. Na leo ulimwengu, bila kujali kabisa sauti ya onyo ya Mungu, unakimbilia upesi uangamivu wa milele.

“Gihugu kirakanguriwe n’umwuka w’intambara. Ubuhanuzi bwo mu gice cya cumi na kimwe cya Daniyeli buri hafi kugera ku gusohozwa kwabwo kuzuye. Vuba ibihe by’amakuba byavuzwe mu buhanuzi bizabaho.” Testimonies, volume 9, 12–14.